

แนวโน้มธุรกิจถ่านหินไทย

Industry Analysis and Outlook

No.05 24 กันยายน 2567

- ในปี 2567 อุปสงค์ถ่านหินโลก คาดว่าจะเติบโต 0.4% ชะลอตัวจาก 2.6% ในปีที่ผ่านมา จากความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นในอินเดียแต่ชะลอตัวลงในจีน โดยการเติบโตผลักดันให้จำนวนการจำหน่ายถ่านหินจากบริษัทไทยในตลาดต่างประเทศมีโอกาขยายตัว 1.7% อย่างไรก็ตาม แนวโน้มราคาถ่านหินที่ลดลงจากภาวะการชะลอตัวของอุปสงค์ถ่านหินโลกและการเปลี่ยนผ่านสู่การใช้พลังงานสะอาด ยังคงส่งผลกระทบต่อธุรกิจถ่านหินไทย
- การใช้ถ่านหินในประเทศปี 2567 คาดว่าจะหดตัวราว 6.3% โดยความต้องการถ่านหินในภาคอุตสาหกรรมคาดว่าจะหดตัวราว 25% ตามกระแสรั้งโลกและกิจกรรมการผลิตที่ลดลง ทว่ายังได้รับแรงหนุนจากภาคการผลิตไฟฟ้าที่จะขยายตัวราว 4.5% ตามการใช้ถ่านหินที่เพิ่มขึ้นเพื่อลดต้นทุนการผลิตไฟฟ้า

รินรดา อัมพรสิทธิกุล

นักวิจัย

Rinrada.a@kasikornresearch.com

ห่วงโซ่อุปทานธุรกิจถ่านหินไทย

ธุรกิจถ่านหินในไทยเป็นธุรกิจแบบผู้ประกอบการน้อยราย โดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่มหลักคือ **ผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ลงทุนในเหมืองถ่านหินต่างประเทศ** ซึ่งมีแหล่งสำรองมั่นคงและมีลูกค้าหลักเป็นโรงงานขนาดใหญ่ และ**ผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็กที่ทำหน้าที่เป็นบริษัทเทรดดิ้ง** ไม่มีการลงทุนในเหมืองต่างประเทศ ดำเนินธุรกิจโดยการนำเข้าและส่งออกถ่านหินจากเหมืองในต่างประเทศ โดยถ่านหินที่นำเข้ามาในประเทศจะถูกนำไปใช้ในการผลิตไฟฟ้า และกระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม สำหรับถ่านหินที่ผลิตได้ในไทย ปัจจุบันถูกใช้เพื่อผลิตไฟฟ้าโดย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เท่านั้น

รูปที่ 1 ห่วงโซ่อุปทานธุรกิจถ่านหินไทย

ที่มา: รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

หมายเหตุ : ตั้งแต่ปี 2567 ถ่านหินที่ผลิตในไทยมีไว้เพื่อใช้ผลิตไฟฟ้าโดย กฟผ. เท่านั้น

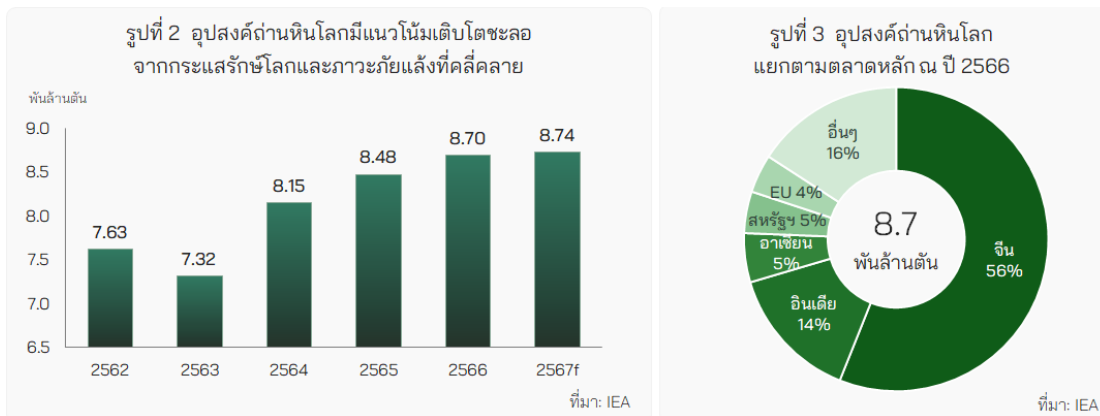
บริการทุกระดับประทับใจ

ธุรกิจถ่านหินไทยในต่างประเทศ

การจำหน่ายถ่านหินกว่า 65% ของผู้ประกอบการไทยเป็นการจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ โดยประมาณ 80% ของถ่านหินมาจากเหมืองในประเทศอินโดนีเซีย และมีลูกค้าหลักเป็นประเทศจีนและอินเดีย ซึ่งประเภทถ่านหินจัดจำหน่ายส่วนมากเป็นถ่านหินที่ให้พลังงานความร้อนไม่เกิน 6,100 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม

อุปสงค์ถ่านหินโลก

ในปี 2567 คาดว่า อุปสงค์ถ่านหินโลกจะเติบโต 0.4% สะท้อนจากที่เติบโต 2.6% ในปีก่อนหน้า โดยอุปสงค์เติบโตชะลอเหลือเพียง 0.45% ในจีน และขยายตัวราว 6.3% ในอินเดีย (รูปที่ 2)

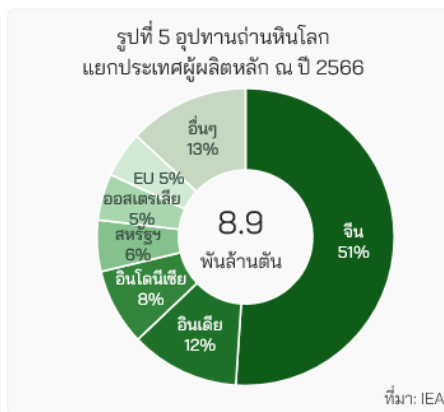
ความต้องการถ่านหินในจีนซึ่งมีสัดส่วนกว่า 56% ของอุปสงค์ถ่านหินโลก (รูปที่ 3) ลดลงจากการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำที่ฟื้นตัว หลังปรากฏการณ์เอลนีโญที่ก่อให้เกิดภาวะภัยแล้งจวบลง และเปลี่ยนผ่านสู่ปรากฏการณ์ลานีญา ซึ่งทำให้มีปริมาณน้ำมากในช่วงครึ่งหลังของปี 2567 ประกอบกับความต้องการถ่านหินใน EU ที่ลดลงจากกระแสโลกและการเก็บภาษีคาร์บอน ส่งผลให้ EU หันมาใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นกว่า 13% จากปีที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม ความต้องการใช้ถ่านหินในอินเดียยังคงสูง โดยมีสัดส่วนเกือบ 50% ของการผลิตพลังงานในประเทศ จากความต้องการไฟฟ้าในภาคอุตสาหกรรมที่กำลังเติบโต

อุปทานถ่านหินโลก

ในปี 2567 คาดว่า อุปทานถ่านหินโลกจะปรับตัวลดลงเล็กน้อยราว 0.35% เป็นผลมาจากการผลิตถ่านหินที่ลดลงกว่า 2% ในจีน แต่ก็ยังได้รับแรงหนุนจากการผลิตที่เพิ่มขึ้นประมาณ 11.6% ในอินเดียและ 2.9% ในอินโดนีเซีย (รูปที่ 4)

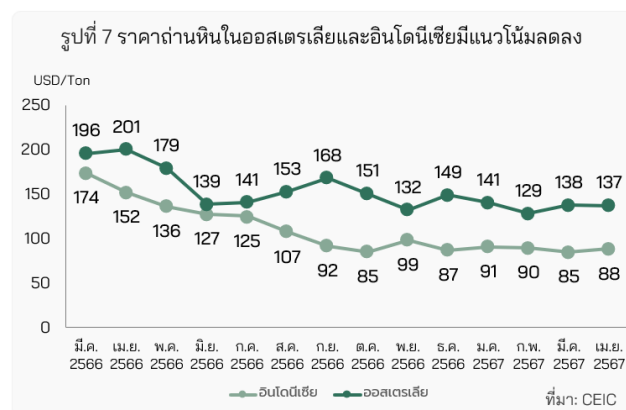
การผลิตถ่านหินในจีนมีแนวโน้มลดลงจากมาตรการตรวจสอบความปลอดภัยที่เข้มงวดขึ้นในเหมืองถ่านหินที่มณฑลชานซี ซึ่งเป็นแหล่งผลิตถ่านหินใหญ่ที่สุดของจีน ครอบส่วนแบ่งราว 1 ใน 3 ของภาคการผลิตถ่านหินในจีน ส่งผลกระทบต่อทิศทางอุปทานถ่านหินโลกเป็นอย่างมาก เนื่องจากปริมาณการผลิตในจีนมีส่วนแบ่งกว่า 51% ของการผลิตถ่านหินโลก (รูปที่ 5)

อย่างไรก็ดี การผลิตถ่านหินในอินเดียและอินโดนีเซีย ซึ่งครองส่วนแบ่งรวมกัน 20% ของอุปทานถ่านหินโลก ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเติบโตของเศรษฐกิจภายในประเทศ และความต้องการถ่านหินในตลาดโลกที่ขยายตัว ส่งผลให้อุปทานโดยรวมของถ่านหินโลกหดตัวเพียงเล็กน้อยในปี

การจัดจำหน่ายถ่านหินของธุรกิจไทยในตลาดต่างประเทศ

ในปี 2567 คาดว่า จำนวนถ่านหินจัดจำหน่ายของผู้ประกอบการไทยในตลาดต่างประเทศมีแนวโน้มเติบโตเพียง 1.7% หรือเพิ่มขึ้น 4.43 แสนตันจากปีก่อน (รูปที่ 6) สอดคล้องกับทิศทางอุปสงค์ตลาดโลก

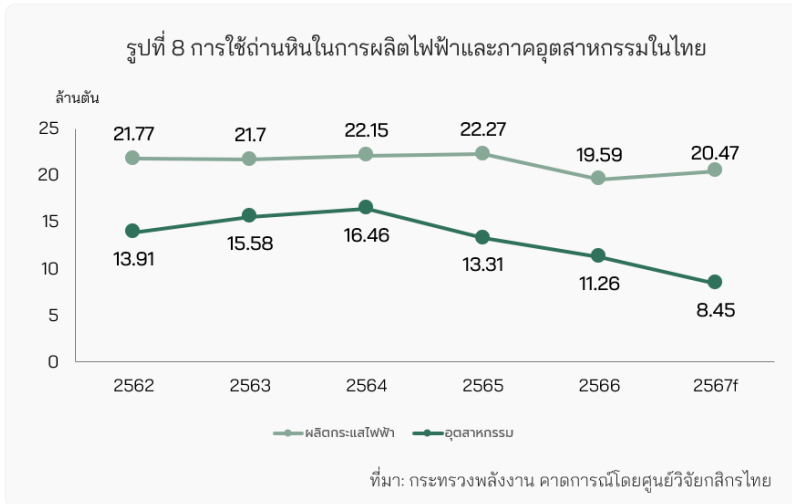

ราคาถ่านหินมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง แม้ว่าปริมาณการจัดจำหน่ายถ่านหินในปีนี้จะเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ตั้งแต่เดือนมีนาคม ปี 2566 จนถึงปัจจุบัน ราคาถ่านหินอินโดนีเซียลดลงแล้วกว่า 49% สอดคล้องกับทิศทางราคาถ่านหินในออสเตรเลียที่ลดลงไปราว 30% (รูปที่ 7) จากภาวะเศรษฐกิจและอุปสงค์ถ่านหินโลกที่ชะลอตัว รวมถึงกระแสโลกและการเปลี่ยนผ่านสู่การใช้พลังงานสะอาด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อราคาและผลประกอบการของธุรกิจถ่านหินในระยะยาว

นอกจากนี้ การจัดจำหน่ายถ่านหินจากอินโดนีเซียไปยังตลาดจีน กำลังเผชิญการแข่งขันกับถ่านหินจากออสเตรเลียที่กลับมาส่งออกไปจีนมากขึ้น หลังจีนยกเลิกมาตรการห้ามนำเข้าถ่านหินจากออสเตรเลียในปีที่ผ่านมา โดยในช่วง 7 เดือนแรกของปี 2567 ออสเตรเลียได้ส่งออกถ่านหินไปยังจีนเพิ่มขึ้นเกือบ 30% จากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า

ตลาดถ่านหินในประเทศไทย

อุปสงค์ถ่านหินในประเทศไทยปี 2567 มีแนวโน้มหดตัวราว 6.3% แม้ความต้องการในภาคการผลิตไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นราว 4.5% แต่ความต้องการในภาคอุตสาหกรรมลดลงแรงกว่า 25% (รูปที่ 8)

ตลาดถ่านหินภาคการผลิตไฟฟ้า

ในปี 2567 คาดว่า อุปสงค์ถ่านหินในภาคการผลิตไฟฟ้าของไทยมีแนวโน้มขยายตัว โดยใช้ถ่านหินเพิ่มขึ้นเพื่อลดต้นทุนการผลิต ภายใต้ความต้องการไฟฟ้าที่เติบโต

ความต้องการถ่านหินในภาคการผลิตไฟฟ้าของไทยมีทิศทางเพิ่มสูงขึ้น ตามความต้องการใช้ไฟฟ้าที่คาดว่าจะขยายตัวราว 5.6% จากปีก่อนหน้า เนื่องจากเชื้อเพลิงถ่านหินมีต้นทุนการผลิตไฟฟ้าเฉลี่ยอยู่ที่เพียง 2.12 บาทต่อหน่วย ต่ำกว่าก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้าหลักราว 46% ทั้งนี้ ในปี 2567 คาดว่าสัดส่วนการใช้ถ่านหินในการผลิตไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นเป็น 13.9% จากที่อยู่ราว 13.6% ในปีก่อนหน้า

ตลาดถ่านหินภาคอุตสาหกรรม

อุปสงค์ถ่านหินภาคอุตสาหกรรมไทยในปี 2567 หดตัวตามการลดลงของกิจกรรมการผลิต และภาวะเปียบด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดขึ้น

ภาพรวมความต้องการถ่านหินที่ใช้ในภาคอุตสาหกรรมไทยในช่วงครึ่งแรกของปี 2567 ลดลงแล้วกว่า 23% ความต้องการในอุตสาหกรรมที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตความร้อนมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตปูนซีเมนต์ ซึ่งมีสัดส่วนการใช้ถ่านหินในกระบวนการผลิตมากที่สุดถึง 60% ของอุปสงค์ถ่านหินโดยรวมในภาคอุตสาหกรรม โดยในช่วง 7 เดือนแรกของปี 2567 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมของการผลิตปูนซีเมนต์ลดลงราว 10% จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และมีแนวโน้มลดลงอีกในช่วงที่เหลือของปี

นอกจากนี้ภาวะเปียบด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดขึ้น โดยเฉพาะมาตรการปรับราคาคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (CBAM) ของ EU ก็มีผลผลักดันให้ผู้ผลิตสินค้าส่งออกหันมาใช้พลังงานสะอาดทดแทนถ่านหินมากขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์

ความเสี่ยงของอุตสาหกรรมถ่านหินไทย

ตลาดในประเทศ

- ความต้องการใช้ถ่านหินในไทยมีแนวโน้มลดลงจากร่างแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าในระยะยาวของไทย (PDP 2024) ที่มุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน โดยมีแผนการลดปริมาณการผลิตไฟฟ้าจากถ่านหินเหลือเพียง 7% ของปริมาณการผลิตไฟฟ้าในปี 2580 จากที่อยู่ราว 14% ในปี 2567 ในขณะเดียวกัน สัดส่วนพลังงานสะอาดจะเพิ่มขึ้นเป็น 51% จากปัจจุบันที่ 22%
- ภาคอุตสาหกรรมไทยมีแนวโน้มใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงพลังงานลดลง เนื่องจากพ.ร.บ. Climate Change และกฎระเบียบการค้าโลกด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดขึ้น โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการส่งออกไปยัง EU ซึ่งมีการใช้มาตรการ CBAM ที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ที่กำลังเข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่การใช้พลังงานสะอาดในการผลิต (Low carbon cement)

ตลาดต่างประเทศ

- ความต้องการถ่านหินในตลาดโลกมีทิศทางปรับตัวลดลงจากกระแสรักษ์โลก โดยเฉพาะคู่ค้าหลักอย่างจีน ที่หันไปพึ่งพาพลังงานทดแทนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งภายในปี 2603 จีนตั้งเป้าหมายเพิ่มการใช้พลังงานสะอาดโดยเฉพาะพลังงานลมและแสงอาทิตย์ ให้มีสัดส่วน 80% ของการผลิตพลังงานทั้งหมด ในขณะที่ลดจำนวนการใช้ถ่านหินเหลือเพียง 5%
- อินเดียมีนโยบายหันมาพึ่งพาถ่านหินที่ผลิตในประเทศตนเองมากขึ้น โดยมีการตั้งเป้าว่าภายในปี 2573 จะเพิ่มกำลังการผลิตถ่านหินจากภายในประเทศเป็น 1,522 ล้านตัน เพิ่มขึ้นกว่า 70% ของปริมาณที่ผลิตได้ในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลทำให้การนำเข้าถ่านหินของอินเดียจากต่างประเทศมีแนวโน้มลดลงในระยะยาว

ภาคผนวก: ภาพแสดงผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานไทยที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์

ผู้ประกอบการด้านหิน

	BANPU	AGE	LANNA	TCC	UMS
ภาพรวมผลประกอบการ* ปี 2566			Sales (%YoY)		217,551 ลบ. (-31.7%)
			Operating Profit (%YoY)		36,254 ลบ. (-61.58%)
			Net Income (%YoY)		16,439 ลบ. (-73.94%)
			ROE		9.10%
ปี 2567 ครึ่งปีแรก			Sales (%YoY)		107,738 ลบ. (3.72%)
			Operating Profit (%YoY)		18,599 ลบ. (-20.16%)
			Net Income (%YoY)		5,709 ลบ. (-50.10%)
			ROE		3.08%

* ภาพรวมผลประกอบการอาจจะไม่ได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับธุรกิจด้านหิน เนื่องจากผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานมักดำเนินธุรกิจและมีผลิตภัณฑ์หลายประเภท

ที่มา: SETSMART

Disclaimers รายงานวิจัยนี้จัดทำโดย บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (KResearch) เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสาธารณะ หรือ ข้อมูลที่เชื่อว่ามีที่น่าเชื่อถือที่ปรากฏขณะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KResearch มีอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน เสนอแนะ ให้คำแนะนำ หรือจูงใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวังและใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ถือเป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำการใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้า เป็นลายลักษณ์อักษรจาก KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)

บริการทุกระดับประทับใจ